

«RAKVERE 1226—1976»

Rakvere koduloomuuseumis avati meie kodulinna 750 aasta juubelile pühendatud näitus «Rakvere 1226—1976». Kahes saalis antakse ülevaade kogu Rakvere pikast ja sündmusterohkest arenguteest.

Ekspositsioon algab väljavõttega Läti Henriku Liivimaa kroonikast, kus on Vallimäel asunud Tarvanpää linnust esimest korda nimetatud. Samas näeb fotosid Rakvere vanimaist pitsereist, Rakveret XVII sajandil kujutavatest joonistest, linnuse ja linna plaani 1683. aastast jm. Esimest korda on välja pandud praegu linnusevaremeis käivatel kaevamistel leitud keskaegseid esemeid, nende seas tore kivist valamu (lavatöorium), unikaalsed renessanssornamendiga, seega XVI—XVII sajandisse kuuluvad kahhelkivid, ligi 40-sm läbimõõduga kivi-kulid jne. Huvitav on kindlasti ka pärgamentfrik, koopia Rootsi kuninga Gustav Adolphi 1631. aasta kinkekirjast, millega kinnitati hollandi aadliku Reinhold von Brederode õigused Rakverele.

Edasi tutvustavad fotod ja dokumendid Rakveret vaba kreisilinnana, näitavad tema kiiret arengut alates XVIII sajandi lõpust. Kindlasti on huvitav näha Rakvere plaane aastast 1797—1798, 1850 ja 1880, vanimaid fotosid Rakverest, siinsetest tänavatest ja hoonetest.

Rakverest kui haridus- ja kultuurielu keskusest räägivad fotod siin õppinud või töötanud nimekatest inimestest, samuti siinsetes trükikodades trükitud raamatud ja ajalehed. Seltsidest on eksponeeritud muusikaselts «Õõbik» ja häridusselts. Mitmed fotod annavad ülevaate kohalikust spordielust alates 1914. aastast.

Eelkõige oli Rakvere läbi sajandite käsitöö- ja kaubanduskeskus. Suure osa ekspositsioonist võtavad enda alla väliapanekud Rakvere käsitööst ja kaubandusest XIX sajandi lõpul ja XX sajandi alguses, samuti kodanliku vabariigi päevil. Näha võib siinsete käsitöömeistrite dokumente, töid ja töövahendeid, kauplustes kasutatud mõõdurilist ja muud. Küllap pakuvad huvi Rakvere õmbleja valmistatud rõivad, kauaaegse fotograafi J. Treumanni suur fotoaparaat jne.

Eriteemana on välja toodud revolutsiooniline liikumine Rakveres aastail 1917—1919. Rikkalik fotomaterjal annab ülevaate revolutsioonisündmustest, nende juhtidest — esimestest kommunistidest, võimu ülevõtmisest kodanlikult maakonnavalitsuselt 13. detsembril 1917. Mitmed dokumendid ja fotod räägivad karmidest Saksa okupatsiooni päevadest 1918. aastal ja Eesti Tõerahva Kommunisti perioodist.

1940. aasta sotsialistliku revolutsiooni stendil on kesksel kohal punalipp, millega käisid 1940. aasta oktoobri- ja 1941. aasta maiparaadil «Puidurodukti» töötajad. Fotodel näeme nende aastate väliapanestvaid tõerahva juhte — kommuniste ja kommunistlike noori, võimsaid mitinguid ja koosolekuid jm.

Rasked olid meie maale sõja-aastad. Paljud rakverlased hukkuvad, kes rindel, kes tagalas. Stendil on fašistide poolt aastail 1941—1944 hukatud rakverlaste fotosid. Siin on aga ka esimese näbukaegude väelüksusena 1944. aasta 20. septembril Rakverre jõudnud luurerühma komandöri Vladimir Kulikovi portree.

Kiire on olnud Rakvere areng pärast sõda. Elanike arv on enam kui kahekordistunud, palju on ehitatud uusi elamuid, on tekkinud terved uued linnalaod. Näituseküllastaia võib näha fotosid esimesest pärast sõda ehitatud individuaal-elamust, samuti esimesest kommunaal-majast, mitmetest ühiskondlikest hoonetest jne.

Juubelinäituse lõpetab teema «Rakvere tulevikus».

Näitus jääb avatuks 15. augustini.